

Konkurences padome

KONKURENCE TUVPĻĀNĀ

Konkurences padomes apkārtraksts

Nr. 01/ 2017 (010)

ISSN 2500-9796

Par vienlīdzīgu konkurences principu ievērošanu visas sabiedrības interesēs

Dinamiski un jaunumiem bagāti – tā iespējams raksturot Konkurences padomes darbību 2016. gadā. Mēs pieņemām vairākus nozīmīgus lēmumus, vērtējam sarežģītus apvienošanās darījumus, turpinājām īstenot daudzveidīgus konkurences kultūras pasākumus, kā arī sagatavojām augsni iestādes iekšējiem pārmaiņu procesiem, lai turpmāk spētu nodrošināt vēl augstāku iestādes profesionālo sniegumu.

Līdzās būtiskiem pārkāpumu lēmumiem esam aktīvi strādājuši arī pie pārkāpumu prevencijas. Tādā veidā sešos, mazāka apjoma iespējamajos aizliegtu vienošanos gadījumos izteicām brīdinājumus 21 personai, kamēr piecos gadījumos atrisinājām uzņēmumu strīdus pārrunu ceļā.

Papildus izmeklēšanas darbībām veicinājām arī konkurences kultūru, izglītojot uzņēmējus, iepirkumu rīkotājus, studentus, asociācijas un tiesnešus. Tas mums ļāvis būt atpazīstamākiem – 2016. gadā saņēmām gandrīz 300 iesniegumu, kas ir divreiz vairāk nekā 2015. gadā, kas apliecina aizvien pieaugošu konkurences aizsardzības nozīmi.

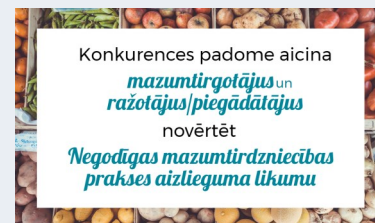
Īpašs prieks ir par to, ka pērn visbeidzot stājās spēkā ilgi gaidītie grozījumi Konkurences likumā, kas paplašināja uzņēmēju tiesības un iespējas, kā arī palielināja Konkurences padomes pilnvaras. Tāpat iestāde ieguva arī citas jaunas pilnvaras, piemēram, konsultēt publiskas personas, pirms tās iesaistās uzņēmējdarbībā, un sniegt atzinumus par to, vai sodītie kartelju dalībnieki varētu piedalīties iepirkumos arī gadu ilgā lieguma laikā.

Izmantojot jauniegūtās pilnvaras un pērnā gada laikā uzkrāto pieredzi, turpināsim stiprināt savu darbību un tiekties uz vienlīdzīgu konkurences principu ievērošanu visas sabiedrības labā.

Aicinām novērtēt Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likumu

KP aicina mazumtirgotājus, ražotājus un piegādātājus piedalīties aptaujā par pieredzi ar NMPAL ieviešanu un piemērošanu pirmajā likuma darbības gadā.

KP aicina atbildēt uz jautājumiem līdz š.g. 10. martam. Aptaujas anketa pieejama KP mājas lapā.

Numura tēmas

- KP darba prioritātes 2017. gadā
- Pētījums: Būtiskākā konkurences problēma Latvijā ir publisku personu iesaiste komercdarbībā
- Draudi konkurencei sadzīves atkritumu apsaimniekošanas nozarē
- Nekad nav par vēlu atzīties kartelī

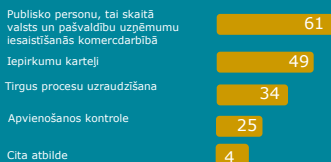

Sabiedriskās domas pētījuma rezultāti

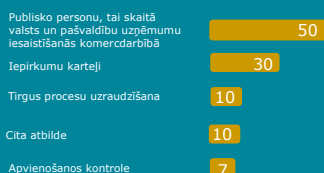
Mērķa grupas: Latvijas uzņēmumi; nozaru asociācijas; juridiskie biroji; Latvijas pašvaldības

Aptaujas laiks: 2016.gada septembris-oktobris

Uzņēmēju norādītās aktuālās problēmas

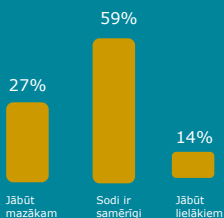
Asociāciju norādītās aktuālās problēmas

Uzņēmēju norādītās nozares, kurām jāvelta pastiprināta uzmanība

- 1 Enerģētika (gāze, elektroenerģija, siltumenerģija u.c.)
- 2 Būvniecība (būvniecības pakalpojumi, būvmateriālu ražošana / izplatīšana u.c.)
- 3 Medicīna (farmācija, medicīnas pakalpojumi, iekārtas u.c.)
- 4 Finanšu un apdrošināšana
- 5 Atkritumu apsaimniekošana

Uzņēmēju viedoklis par piemēroto sodu apmēru samērīgumu

Sabiedriskās domas pētījums "Par konkurences politikas un tās īstenošanas jautājumiem"

Pētījums: Būtiskākā konkurences problēma Latvijā ir publisku personu iesaiste komercdarbībā

Vairāk nekā puse KP veiktās sabiedriskās domas pētījuma respondentu kā būtiskāko konkurences problēmu min valsts un pašvaldību iesaisti uzņēmējdarbībā. Kā otru problēmjaudājumu respondenti norāda uz iestādes biežāk atklāto konkurences pārkāpumu – aizliegtām vienošanās publiskajos iepirkumos.

Sabiedriskās domas pētījumu KP kopš 2012. gada veic reizi divos gados, lai noskaidrotu dažādu sabiedrības grupu informētību un viedokli par konkurences tiesībām un KP darbu un tādējādi iestāde varētu pilnveidot savu kā konkurences politikas īstenošanas darbību. Šogad KP paplašinājusi respondentu loku, uzrunājot ne tikai uzņēmējus, asociācijas un juridiskos birojus, bet arī pašvaldības.

Kā aktuālāko problēmu nozarēs un tirgos 61 % uzrunāto uzņēmēju un 50 % asociāciju min publisku personu jeb valsts iestāžu un pašvaldību iesaisti uzņēmējdarbībā. Sai sakarā 68 % uzņēmēju norādījuši, ka galvenais jautājums, kas KP būtu jārisina, ir vēršanās pret konkurences kropļošanu, ko ar saviem lēmumiem vai darbībām veic publiskas personas. Šādu viedokli paudušas arī 80 % asociāciju un 57 % pašvaldību.

Salīdzinot ar iepriekš veiktajiem pētījumiem, šogad ir būtiski palielinājies to respondentu skaits, kas uzskata, ka KP pieņemtajiem lēmumiem ietekme uz tirgu ir pozitīva – tādi ir 82 % no visiem aptaujātajiem. Uzņēmēji, kas ir tieši saskārušies ar KP darbību, tāpat kā iepriekšējās reizēs, visaugstāk novērtējuši to, ka ar KP ir viegli sazināties un KP darbinieki ir atsaucīgi. 2016. gada pētījumā uzņēmēji biežāk snieguši augstāku vērtējumu aspektam, ka "KP darbinieki uzklausa un ņem vērā uzņēmēju viedokli".

Līdzīgi kā iepriekšējos pētījumos, arī šogad respondenti kā būtiskākās nozares, kurām KP būtu jāpievērš lielākā uzmanība, ir izcēlušies enerģētiku, būvniecību, medicīnu, kā arī finanses un apdrošināšana. Pētījumā respondenti snieguši arī dažādus ieteikumus konkurences veicināšanai un tās uzraudzības pilnveidošanai.

KP pateicas visiem respondentiem – 287 Latvijas uzņēmumu, 30 dažādu nozaru asociāciju, 53 pašvaldību un 25 juridisko biroju pārstāvjiem – par iestādes darba novērtējumu un pausto viedokli godīgas konkurences vides veicināšanai.

Sabiedriskās domas pētījumu KP uzdevumā no 2016. gada 1. septembra līdz 7. oktobrim veica pētījumu aģentūra Factum.

Ar pētījuma rezultātiem ikviens interesents var iepazīties KP mājas lapā www.kp.gov.lv.

Plašāk ar konferences norisi un pētījuma rezultātiem varat iepazīties KP mājas lapā.

KP: Atkritumu apsaimniekošanas tirgū pastāv būtiskas konkurenci kavējošas barjeras

Lai nozares dalībniekus un sabiedrību kopumā iepazīstinātu ar būtiskākajiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pētījuma secinājumiem, KP organizēja konferenci "Atkritumu apsaimniekošana: Bizness. Konkurence. Atbildība".

Konferences ietvaros tika prezentēti ne tikai pētījuma secinājumi, bet arī nozares dalībniekiem – uzņēmējiem, valsts un pašvaldības iestāžu pārstāvjiem – bija iespēja diskutēt par pētījumā identificētajiem problēmjautājumiem un meklēt risinājumus, lai veidotu konkurētspējīgu atkritumu apsaimniekošanas tirgus izveidi Latvijā.

KP 2015. gadā uzsāka sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgus pētījumu, lai noskaidrotu, kāda ir konkurences situācija atkritumu apsaimniekošanas tirgū, sniegtu priekšlikumus tās uzlabošanai, kā arī noskaidrotu nozares attīstības perspektīvas.

Pētījuma laikā KP identificēja vairākus nozares problēmjautājumus, tostarp pašvaldību pastiprinātu iesaisti komercdarbībā, atkritumu dalītās vākšanas problemātiku, problemātiku ar atkritumu apsaimniekošanu noslēgto līgumu kvalitāti un pakalpojumu saturu, ko attiecīgi saņem iedzīvotāji, kā arī normatīvo aktu radītās barjeras, kas kavē efektīvu konkurenci un neļauj sasniegt valsts mērķus virzībā uz apļveida ekonomiku.

Vērtējot pašvaldībām saistošo konkurences neitralitātes aspektu, KP konstatēja, ka tā ievērošanu negatīvi ietekmē tas, ka pašvaldībām atkritumu apsaimniekošanas tirgū ir vairākas lomas – tās ir atbildīgas par reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādi, nosaka atkritumu apsaimniekošanas kārtību un cenu pašvaldības teritorijā, kā arī virknē gadījumu pašas vienlaikus ir pakalpojuma sniedzējas.

KP secina, ka vismaz pusei Latvijas pašvaldību pilnībā vai daļēji pieder kapitāldaļas uzņēmumā, kas to teritorijā nodrošina atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus un kas ir konkurenti privātajam sektoram.

Rīgas iedzīvotājiem nākotnē var nākties pārmaksāt par pašvaldības tuvredzīgajiem lēmumiem

Rīgas domes atbalsts publiskās un privātās partnerības procedūras sākšanai sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlei ir tuvredzīgs. Apsaimniekotāja izvēle, kas paredz uz 20 gadiem slēgt publiskās un privātās partnerības līgumu, veidojot kopsabiedrību ar vienu atkritumu apsaimniekotāju, nozīmē nevērtēt šāda risinājuma ietekmi uz konkurenci ilgtermiņā un pilnībā slēgt tirgu konkurences attīstībai.

**KP priekšsēdētāja
S. Ābrama:
"Jau šobrīd varam
secināt, ka aizvien
vairāk sašaurinās
Latvijas atkritumu
apsaimniekošanas
tirgus, kurā privātie
uzņēmumi var
brīvi konkurēt."**

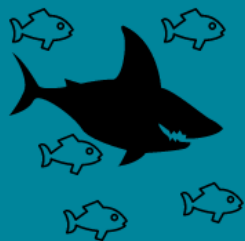
KP, kas daudz pētījusi atkritumu apsaimniekošanas tirgus problemātiku Latvijā, uzskata, ka Rīgas teritoriju ir iespējams sadalīt vairākās atkritumu apsaimniekošanas zonās, kur paralēli būtu iespējams darboties vairākiem sadzīves atkritumu apsaimniekotājiem. Turklāt dalīto sadzīves atkritumu savākšanu pilsētā iespējams nodrošināt, arī slēdzot iepirkuma līgumu uz īsāku termiņu. Tādā veidā tiktu nodrošināta iespēja saglabāt konkurenci arī nākotnē.

KP uzsver, ka valstij un pašvaldībām, pieņemot lēmumus, kas ilgtermiņā var būtiski ietekmēt situāciju tirgū, jāņem vērā sabiedrības intereses attiecībā uz nepieciešamību veicināt konkurenci.

Dominējošo uzņēmumu jaunprātīgu tirgus varas izmantošana

2016. gadā KP pieņēma divus lēmumus par triju uzņēmumu dominējošā stāvokļa jaunprātīgu izmantošanu, kopumā piemērojot naudas sodus 1 349 187,90 eiro apmērā.

Arī dominējošo uzņēmumu iespējamās jaunprātīgas rīcības gadījumos iestāde var neierosināt pārkāpuma lietu un mazākus pārkāpumus novērst pārrunu procedūras ceļā. Tādā veidā KP pērn novērsa četras dominējošo uzņēmumu jaunprātīgas tirgus varas izpausmes, kā arī vienā gadījumā atrisināja iespējamu Reklāmas likuma pārkāpumu.

Uzņēmums atrodas dominējošā stāvoklī, ja tas spēj ievērojami deformēt konkurenci tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem.

Dominējošā stāvoklī esošiem uzņēmumiem nav atļauta:

- **Nepamatota darbības ierobežošana**
- **Nepamatota nesadarbošanās**
- **Netaisnīgu cenu uzspiešana**
- **Preču sasaistīšana**
- **Nevienādi nosacījumi ekvivalentos darījumos**

KP piemēro 1,3 milj. eiro naudas sodu diviem Knauf grupas ģipškartona piegādātājiem

2016. gada 30. septembrī KP pieņēma lēmumu sodīt SIA „Knauf” un Knauf uzņēmumu grupā ietilpstošo SIA „Norgips” mātes sabiedrību Norgips sp. z o. o. (Polija) par piemēroto konkurenci būtiski ierobežojošo lojalitātes atlaižu sistēmu, tādējādi pārkāpjot dominējošā stāvokļa jaunprātīgas izmantošanas aizliegumu. Par konkurences tiesību normu pārkāpumu abiem uzņēmumiem piemērots naudas sods kopumā 1 345 161,42 eiro apmērā.

KP secināja, ka SIA „Knauf” un SIA „Norgips” saviem klientiem – lielākajiem būvmateriālu mazumtirgotājiem Latvijā – bija izveidojušas un vismaz no 2009. līdz 2014. gadam piemērojušas lojalitāti veicinošu atlaižu sistēmu, ar kuru tika noteikti individualizēti atlaižu saņemšanas nosacījumi. Konkurenci ierobežojošās atlaižu sistēmas noteikumi ilgstoši radīja motivāciju mazumtirgotājiem prioritāri iepirkt tieši Knauf grupas uzņēmumu ģipškartonu un arī citus šīs grupas uzņēmumu ražotos un izplatītos būvmateriālus pēc iespējas lielākā apjomā.

Tādējādi SIA „Knauf” un SIA „Norgips” piemērotā konkurenci ierobežojošā atlaižu sistēma ierobežoja mazumtirgotāju izvēli un piekļuvi citiem ģipškartona piegādātājiem Latvijā, kā arī kavēja konkurentu piekļuvi ģipškartona izplatīšanas tirgum.

Ja dominējošs uzņēmums ilgstoši piemēro šādu atlaižu sistēmu un tā aptver lielu tirgus segmentu, tad konkurences attīstība tiek būtiski kavēta, jo konkurentiem, lai pārvarētu šādu barjeru, ir jābūt spējīgam ienākt tirgū strauji, ar zemām cenām, cenšoties īsā periodā “piesaistīt” pietiekami lielu klientu skaitu, kas, ievērojot dominējošā uzņēmuma konkurences priekšrocības, ir praktiski neiespējami. Rezultātā cieš patērētāji, jo konkurence tirgū neattīstās, tādējādi nav konkurences spiediens un tirgū samazinās preču daudzveidība un ietekme uz cenu.

KP norāda, ka atlaižu piemērošana pati par sevi nav uzskatāma par pārkāpumu, ja tā ir ekonomiski pamatota un balstīta uz efektivitātes ieguvumiem. Tomēr KP lietā secināja, ka konkurenci ierobežojošās lojalitātes atlaides pēc būtības bija apbalvojums mazumtirgotājiem par to, ka tie neiegādājās ģipškartonu un citus būvniecības materiālus no alternatīviem kanāliem, faktiski radot ekskluzīvus sadarbības nosacījumus starp SIA „Knauf” un SIA „Norgips” un lielākajiem būvmateriālu mazumtirgotājiem Latvijā.

SIA „Knauf” ietilpst Knauf uzņēmumu grupā, kas ir viena no vadošajiem būvmateriālu ražotājiem pasaulē. Uzņēmuma īpašnieks ir Vācijā reģistrēta sabiedrība Knauf International GmbH. SIA „Knauf” ir vienīgais ģipškartona ražotājs Latvijā un Baltijā.

Iecietības programma - iespēja karteļa dalībniekam saņemt atbrīvojumu no soda!

KP Izpildinstitūcijas vadītājs Māris Spička: Nekad nav par vēlu atzities kartelī

Līdz ar jaunā gada sākšanos, KP kā ierasts norit aktīvs darbs, pētot un uzraugot konkurenci dažādos tirgos. Tostarp – izmeklējot iespējamās Konkurences likuma pārkāpumus un par tiem uzliekot naudas sodus gan lieliem, gan maziem uzņēmumiem.

Viens no konkurences tiesību pārkāpumiem ir uzņēmumu aizliegtas vienošanās, kur vissmagākais no tiem ir karteļu vienošanās – konkurentu vienošanās par, piemēram, savstarpēji saskaņotu piedāvājumu iesniegšanu iepirkumos, klientu un tirgus sadali vai cenām precēm vai pakalpojumiem, kurus šie uzņēmumi piedāvā. Aizliegtu vienošanās piemēri neizsmeļošā veidā uzskaitīti arī Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā.

Ja KP konstatē karteļa pārkāpumu, tad uzliktie naudas sodi karteļvienošanās dalībniekiem ir visai bargi – tie var sasniegt pat 10% no uzņēmuma pēdējā gada neto apgrozījuma pārkāpuma konstatēšanas brīdī. Turklāt, ja uzņēmums aktīvi piedalās publiskajos iepirkumos, tad KP lēmums nozīmē arī uzņēmuma izslēgšanu uz gadu no piedalīšanās šajos iepirkumos. Nevajadzētu arī aizmirst, ka par karteļa vienošanos var sodīt uzņēmumu, kurš šādu karteli ir veicinājis, piemēram, uzņēmums, kurš ir darbojies kā starpnieks vai atbalstītājs, atvieglojot karteļa darbību.

Vienlaikus, svarīgi atcerēties, ka pat tad, kad KP jau izmeklē iespējamo karteļa pārkāpumu, uzņēmumiem nevajadzētu pasīvi noskatīties un gaidīt neizbēgamo, kritizējot sistēmu un spītīgi uzskatot, ka tā visa ir savvērestība, lai pazudinātu uzņēmumus. Konkurences padomes mērķis ir aizsargāt godīgu konkurenci un novērst tās kropļojumus, un viens no veidiem kā to panākt, ir saukt pie atbildības uzņēmumus, kas darbojas pret konkurenci. Un šādos brīžos, lai gan naudas sods par pārkāpumu var būt neizbēgams, uzņēmumi to vienmēr var censties samazināt (vai pat iegūt pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda), aktīvi un savlaicīgi sadarbojoties ar KP.

Sadarbības veidi ar KP lietas izmeklēšanā var būt vairāki, piemēram, informācijas sniegšana, mīkstinot atbildību vai izlīguma piedāvājums, tomēr karteļvienošanās gadījumā kā vislabvēlīgākais no tiesiskiem risinājumiem uzņēmumam būtu izceļams tā sadarbība iecietības programmas ietvaros. It kā skan sarežģīti, taču tā nebūt nav. Lai gan uzņēmumam ir jābūt gatavam no savas puses ieguldīt darbu pozitīva rezultātā sasniegšanā un ievērot zināmus noteikumus.

Kas ir iecietības programma?

Dalība kartelī ir smagākais Konkurences likuma pārkāpums, tāpēc naudas sods par to var sasniegt līdz pat 10% no uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, kā arī uz gadu tiek liegta iespēja piedalīties publiskajos iepirkumos.

Iecietības programma ir iespēja uzņēmumam, kas ir vai bija iesaistīts kartelī, brīvprātīgi iesniegt pierādījumus par šo pārkāpumu KP un saņemt pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda un atbrīvojumu no lieguma piedalīties publiskajos iepirkumos.

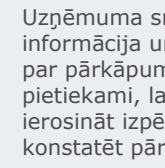
Kā darbojas iecietības programma?

Uzņēmums pēc savas iniciatīvas pirmais iesniedz rakstisku pieteikumu KP

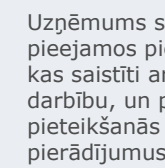
KP pieteikuma iesniegšanas brīdī nav pietiekamu pierādījumu, lai varētu ierosināt izpēti vai konstatēt pārkāpumu

Uzņēmuma sniegtā informācija un pierādījumi par pārkāpumu ir pietiekami, lai varētu ierosināt izpēti vai konstatēt pārkāpumu

Pēc pieteikuma iesniegšanas uzņēmums nekavējoties ir izbeidzis dalību kartelī, ja vien KP nav noteikusi citādi

Uzņēmums sniedz visus pieejamos pierādījumus, kas saistīti ar karteļa darbību, un pirms pieteikšanās šādos pierādījumus nav iznīcinājis, viltojis vai noslēpis

Faktu par sadarbību ar KP uzņēmums nav izpaudis nedz pārējiem karteļa dalībniekiem, nedz citām personām

Uzņēmums nav bijis karteļa ierosinātājs un tas nav veicis darbības, lai piespiestu citus uzņēmumus piedalīties kartelī

Karteļu shēmas publiskajos iepirkumos – joprojām biežāk izplatītais pārkāpums

Pērn KP pieņēma 5 lēmumus par smagāko konkurences tiesību pārkāpumu – aizliegtām vienošanām.

3 gadījumos KP konstatēja karteļa vienošanās publiskajos iepirkumos un kopumā 12 uzņēmumiem piemēroja naudas sodus 294 833,45 eiro apmērā.

2 vienošanās bija īstenotas kopumā 34 būvniecības iepirkumu procedūrās, savukārt viena – 4 dažādos medicīnas iekārtu iepirkumos.

2 gadījumos KP lēma par lietas izpēti izbeigšanu, jo iegūto pierādījumu apjoms nebija pietiekams, lai konstatētu pārkāpumus.

Izmantojot KP Konkurences likumā noteiktās tiesības prioritizēt savu darbību, 6 līdzīgos, tikai mazāka mēroga vai nozīmes iespējamu aizliegtu vienošanās gadījumos KP izteica brīdinājumus 21 personai, neierosinot formālu lietas izpēti.

**Palīdzī atklāt pārkāpumu!
Ziņo, neatklājot savu identitāti.**

Turklāt, ja uzņēmums godprātīgi izpilda iecietības programmas prasības, izslēgšana uz gadu no dalības publiskajos iepirkumos uz šo uzņēmumu neattieksies.

Sausi un formāli – iecietības programmas detalizēts regulējums atrodams Konkurences likuma 12.¹ pantā un MK Noteikumos¹. Taču daudz vienkāršāk – tas ir veids, kā uzņēmums, sniedzot būtisku informāciju par karteļa vienošanos pret to apmaiņā iegūst naudas soda samazinājumu vai pat pilnīgu atbrīvojumu no tā, kad KP konstatē pārkāpumu iestādes pārstāvji vienmēr ir atvērti arī konfidencialām konsultācijām un gatavi skaidrot visus iecietības programmas aspektus, gan telefoniski, gan tiekoties klātienē.

Pārlecot pāri visām sīkākajām detaļām, saistībā ar iecietības programmu uzsvars liekams uz diviem jautājumiem – kad nākt pie KP un kas notiks ar naudas sodu – būs samazinājums vai pilnīgs atbrīvojums?

Atbildot uz pirmo jautājumu, uzņēmums var vērsties KP vēl pirms KP ir vērsies pie viņa ar ziņām, ka pret uzņēmumu ir ierosināta lieta, vai arī joprojām – ierosinātas lietas ietvaros. To visu apvieno uzņēmuma apzināšanās, ka viņa darbību rezultātā konkurence tirgū ir tikusi ierobežota, un vēlme pastāvošo situāciju novērst un labot.

Atbildot uz otro jautājumu, nozīme ir brīdim, kad uzņēmums vērsas pie KP, un sniegtās informācijas būtiskumam.

Ja uzņēmums atnāk vēl pirms KP pati ir ieguvusi informāciju par iespējamo karteļa vienošanos un uzņēmuma sniegtā informācija atklāj karteļa pastāvēšanu un darbību, uzņēmums var saņemt pilnu atbrīvojumu no naudas soda, ja KP konstatē pārkāpumu. Taču šis nebūt nav vienīgais gadījums – atbrīvojumu no naudas soda joprojām var saņemt arī ierosinātas lietas ietvaros – ja KP rīcībā informācija ir, taču tā nav pietiekama, lai konstatētu pārkāpumu. To visnotaļ acīmredzami apstiprina arī Konkurences likuma 12.¹ regulējums. Jāņem vērā, ka uz pilnīgu atbrīvojumu var pretendēt tikai pirmais ziņotājs par pārkāpumu. Pārējos gadījumos, ja sniegtā informācija ir būtiska, uzņēmums var saņemt līdz pat 50% lielu naudas soda samazinājumu no galīgā naudas soda, kad tiek konstatēts pārkāpums. Te gan vienmēr jāatceras iespējamais risks – kāds cits uzņēmums var paspēt pirmais, jo vienas lietas ietvaros iecietības programmas pieteikumus var sniegt vairāki uzņēmumi. Un, jo vēlāk sarakstā, jo mazāks samazinājums.

Jebkurā gadījumā – karteļa vienošanās kā vissmagākie konkurences tiesību pārkāpumi vienmēr būs Konkurences padomes darbības prioritāte. Un karteļa vienošanās šķiet tik drīz arī neizzudīs – par to liecina fakts, ka karteļvienošanās līdz šim nav izdevies izskaust nevienā Eiropas Savienības dalībvalstī, lai cik ilgas būtu brīvas komercdarbības tradīcijas katrā no tām. Lai gan ne visas slēptas vienošanās ir iespējams konstatēt, ik gadu karteļvienošanās ir skaitliski visvairāk Konkurences padomes atklātie konkurences tiesību pārkāpumi.

Tāpēc, tālredzīgi un stratēģiski plānojot sadarbību ar KP, uzņēmums var būt tikai ieguvējs, kad karteļa vienošanās pastāv. Turklāt apzināties savas kļūdas labāk ir savlaicīgi, nekā gaidīt, kad Konkurences padome uzsāks izmeklēšanu. Tad glābšanās iespēju būs daudz mazāk.

¹ Ministru kabineta 29.03.2016. noteikumi Nr.179 "Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un 13. pantā un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5., 6., 7. un 8. pantā paredzētajiem pārkāpumiem".

Publisko iepirkumu likums: 43. pants Uzticamības nodrošināšanai iesniegto pierādījumu vērtēšana

Uzticamības atjaunošana – iespēja karteju dalībniekiem laboties un piedalīties iepirkumos

Līdz ar grozījumiem Publisko iepirkumu likumā KP pārņems uz sāka jaunu praksi – sniegt viedokli par to, vai uzņēmums varētu būt atguvis uzticamību un tas varētu piedalīties iepirkumos arī tad, ja tam ir gadu ilgs liegums to darīt.

Sniedzot šādu viedokli, KP ņem vērā vairākus kritērijus, piemēram, kāda ir bijusi līdzšinējā sadarbība ar iestādi konkrētās lietas izpētes procesā, vai ir samaksāts KP piemērotais naudas sods, kādi pasākumi veikti no uzņēmuma puses, lai mazinātu Konkurences likuma pārkāpumu risku uzņēmumā, piemēram, vai veiktas kādas strukturālas izmaiņas, izstrādātas konkurences tiesību ieviešanas vadlīnijas utt.

KP nav iebildumu par pretendenta dalību iepirkumā pirms lieguma termiņa beigām, ja tiek konstatēts, ka uzņēmums ir veicis visus nepieciešamos pasākumus uzticamības atjaunošanai un šādu pašu un līdzīgu gadījumu novēršanai nākotnē. Tomēr lēmumu par uzņēmuma neizslēgšanu no iepirkuma pieņem pats iepirkuma organizētājs.

Pārņems KP sniedza pozitīvu atzinumu kopumā astoņiem uzņēmumiem:

Alūksnes rajona firma SIA „Alūksnes Enerģoceltnieks”	✓
SIA "OMS"	✓
SIA "TELMS"	✓
SIA "RIO"	✓
SIA "Latgales Elektromontāža"	✓
SIA "Talsu spriegums"	✓
SIA "KJ SERVISS"	✓
SIA "Smartbūve"	✓

Uzņēmumu apvienošanās un sadarbības vienošanās 2016. gadā

Pārņems KP izvērtēja 12 uzņēmumu apvienošanās, no kurām visas tika atļautas, jo konkurencei netika nodarīts kaitējums. Tāpat KP izvērtēja un atļāva divas uzņēmumu paziņotās vienošanās, kas uzņēmējiem ļāva efektīvāk savā darbību un stiprināt konkurētspēju.

Līdz ar grozījumiem Konkurences likumā tika pilnveidota apvienošanās uzraudzība. Proti, mainīti lielo apvienošanās darījumu paziņošanas kritēriji, atsakoties no tirgus daļas kritērija, kā arī ieviesta valsts nodeva par apvienošanās izvērtēšanu. Tā pārņems apvienošanās dalībnieki valsts budžetā iemaksāja 44 000 eiro.

Tiesvedības 2016. gadā

Pārņems tika izbeigtas 12 tiesvedības par pārsūdzētiem KP lēmumiem, no tiem desmit gadījumos tika atstāts spēkā KP lēmums, t.sk. pēc administratīvo līgumu jeb izlīguma noslēgšanas ar uzņēmumu.

Starp būtiskākajiem tiesas spriedumiem minams Augstākās tiesas spriedums atstāt spēkā KP lēmumu sodīt AS "Latvijas Gāze" par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

Lēmumu, ka uzņēmums ir veicis visus nepieciešamos pasākumus uzticamības atjaunošanai un ir tiesīgs piedalīties publisko pakalpojumu iepirkumā, pieņem pats iepirkuma organizētājs.

Izmaiņas KP lēmējinstiūcijas sastāvā

Pērnā gada 14. novembrī, KP locekļa amata pienākumus sāka pildīt Ivars Kassalis, kuru amatā apstiprināja Ministru kabinets.

Ekonomikas ministrijas veidotā konkursa komisija kā piemērotāko pretendentu KP locekļa amatam atzina I. Kassali, tāpēc viņš tika virzīts apstiprināšanai Ministru kabinetā. Konkursa komisija atzinīgi novērtēja I. Kassala profesionālās zināšanas un līdzšinējo pieredzi starptautiskos uzņēmumos – vadības, biznesa attīstības, klientu apkalpošanas, finanšu plānošanas un administrēšanas sfērās, kā arī atzinīgi novērtēja viņa iegūto izglītību – maģistra grādu sociālajās zinātnēs un ekonomikas doktora grādu.

KP lēmējinstiūcija sastāv no trim amatpersonām – KP priekšsēdētāja un diviem padomes locekļiem. Šobrīd KP vada priekšsēdētāja Skaidrīte Ābrama (apstiprināta amatā 2012. gada 12. jūnijā), savukārt otra padomes locekļa pienākumus pilda Jānis Račko (apstiprināts amatā 2014. gada 7. janvārī).

Lūdzu īsumā pastāstiet, kā Jūsu iepriekš gūtā pieredze finanšu jomā un uzkrātās zināšanas par dažādām nozarēm, varētu tik izmantotas darbam Konkurences padomes locekļa amatā?

Gandrīz 15 gadus esmu strādājis finanšu jomā, no kuriem ievērojamu daļu laika esmu strādājis ar banku korporatīvajiem klientiem - izvērtējot dažādus biznesa projektus un palīdzot tos īstenot. Tādējādi ir uzkrātas zināšanas par dažādām tautsaimniecības nozarēm un būtiskākajiem izaicinājumiem šajās nozarēs. Uzskatu, ka iepriekšminētā pieredze ir noderīga, lai labāk varētu izprast dažādu konkurences jautājumu ekonomiskos aspektus, kas nepieciešami, lai izvērtētu un pieņemtu lēmumus konkurences lietās.

Kādas ir bijušas Jūsu "attiecības" ar konkurences politiku līdz šim? Kāda ir bijusi motivācija pievienoties Konkurences padomes komandai?

Ar konkurences jautājumiem netieši ir nācies saskarties, arī strādājot finanšu jomā. Šī pieredze vairāk bija saistīta caur uzņēmumu prizmu – uzņēmumu apvienošanās projektos, kurus finansēja banka, bija nepieciešama arī Konkurences padomes atļauja. Tādējādi bija laba iespēja izprast uzņēmumu attieksmi un rīcību saistībā ar konkurences jautājumiem.

Kā Jūs kopumā vērtētu konkurenci Latvijā? Vai ir kādas jauna nozares, kurās ir vērojamas problēmas?

Uzskatu, ka konkurences kultūra Latvijā uzlabojas un arvien vairāk uzņēmumu ikdienā pievērš uzmanību konkurences jautājumiem un domā par to, lai tā darbībā tiktu novērsti iespējamie konkurences likuma pārkāpumi. Domāju, ka konkurences vides sakārtošanā būtiska nozīmē ir bijusi arī aktīvai Konkurences padomes darbībai iepriekšējos gados.

Daudzās jomās Latvijā valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības konkurē ar privātajiem uzņēmumiem. Cik tas ir "veselīgi"?

Uzskatu, ka valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām nevajadzētu iesaistīties jomās, kur pietiekami labi var funkcionēt privātais bizness. Tādējādi tiek kropļota konkurence, jo valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības konkurējot bieži vien izmanto savu administratīvo varu un resursus, turklāt, tās var atļauties nebūt efektīvas savā darbībā, jo būs iespēja saņemt papildus dotāciju no budžeta. Privātais uzņēmējs tomēr vairāk ir spiests domāt par efektivitāti un inovācijām, kā rezultātā patērētājs varētu saņemt konkurētspējīgāku preci vai pakalpojumu.

Rīgas dome nule pieņēma lēmumu par publiskās un privātās partnerības procedūras sākšanu sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlei. Tas tiek pamatots ar ekonomiskiem ieguvumiem. Kā Jūs vērtējat šādu lēmumu, vai ekonomiski tas būs izdevīgs Rīgas iedzīvotājiem?

Vēl par agru ir izdarīt konkrētus secinājumus, kamēr konkursa nolikums ir tikai sagatavošanas stadijā. Faktā, ka ir izvēlēts publiskās un privātās partnerības modelis, neko sliktu nesaskatu. Šāda sadarbības forma jau daudzus gadus tiek izmantota arī citās Eiropas Savienības valstīs. Bažas rada atsevišķi topošā nolikuma nosacījumi, konkrēti, 20 gadu termiņš, kas ilgtermiņā var radīt konkurences problēmas nozarē, kā arī negatīvi ietekmēt tarifus Rīgas iedzīvotājiem.

Latvijas Konkurences padomes priekšsēdētāja iekļauta elites sieviešu – pasaules vadošo konkurences tiesību profesionāļu sarakstā

KP priekšsēdētāja Skaidrīte Ābrama iekļauta starptautiskā izdevuma *Global Competition Review* (GCR) veidotajā sarakstā *Women in Antitrust 2016*, tādējādi ierindojoties starp ievērojamākajām pasaules sievietēm, kas darbojas konkurences tiesību aizsardzības un piemērošanas jomā.

GCR piektajā *Women in Antitrust 2016* izdevumā iekļautas 150 sievietes pasaulē, kuru darbs saistīts ar konkurences tiesībām un kas "devušas ievērojamu ieguldījumu vienmēr mainīgajā, aizvien vairāk globalizētajā konkurences ainavā". Tikai 26 no tām ir no konkurences uzraudzības iestādēm, pārējās pārstāv akadēmisko vidi, ekonomikas nozari, advokātu birojus, tiesas u.tml.

S. Ābrama intervijā *Women in Antitrust 2016* norāda: "Es strādāju iestādē, kurā vairāk nekā 70 % darbinieku ir sievietes. Šī augstā nominācija ir atzinība ne tikai man, bet arī manām kolēģēm Konkurences padomē, tādējādi apliecinot mūsu kopīgā snieguma nozīmīgumu."

GCR izdevumā *Women in Antitrust 2016* iekļauto konkurences jomas pārstāvju profilos apkopota informācija par katru nominanti un viņas aizraušanos gan profesionālajā, gan privātajā dzīvē.

Pirmo reizi Rīgā tiekas Eiropas konkurences vadošie ekonomisti

Pērnā gada oktobrī KP norisinājās Eiropas Konkurences tīkla (ECN) galveno konkurences ekonomistu tikšanās. Tās ietvaros vairāk nekā 35 eksperti no Eiropas Savienības (ES) konkurences iestādēm pārrunāja ekonomiskās analīzes un metožu izmantošanas iespējas konkurences uzraudzības jomā.

Galveno konkurences ekonomistu darba grupas tikšanos Rīgā organizēja Eiropas Komisija sadarbībā ar Latvijas KP, un to atklāja darba grupas jaunais vadītājs Londonas Imperiālās Koledžas profesors Tommaso Valletti.

Tikšanos pagodināja arī iepriekšējais darba grupas vadītājs profesors Massimo Motta, kas ir viens no pasaules vadošajiem ekonomikas ekspertiem. Prof. M. Motta savā prezentācijā analizēja dominējošo uzņēmumu piemēroto pārmērīgu cenu konceptu. Jānorāda, ka pārmērīgu pakalpojumu un preču cenu problemātika ir aktuāla daudzās ES valstīs, ne tikai Latvijā un šādas diskusijas risina tādus konceptuālus jautājumus kā konkurences tiesībās efektīvi vērsties pret pārmērīgi augstām cenām.

Kvalitatīva sadarbība ECN ietvaros, izmantojot pieredzes un informācijas apmaiņas iespējas, ir viena no Latvijas KP prioritātēm. Sadarbība ļauj KP laikus iegūt informāciju par citās valstīs konstatētiem konkurences riskiem, jaunām ekonomiskām pieejām cīņai ar konkurences kropļošanu, ekonomisko pierādījumu un analīzes izmantošanu konkurences tiesību nodrošināšanai.

ECN apvieno ES dalībvalstu konkurences uzraudzības iestādes un tā mērķis ir veicināt sadarbību un diskusijas par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta (aizliegtas vienošanās) un 102. panta (dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) piemērošanu.

Darba grupu ietvaros dažādu nozaru eksperti diskutē par pastāvošajām konkurences problēmām un meklē vienotu pieeju to risināšanai. Darba grupu tikšanās ļauj dažādu valstu konkurences uzraugiem apkopot labāko praksi un pārņemt veiksmīgākos risinājumus.

Konkurences padomes elektroniskais apkārtraksts "Konkurence Tuvplānā"

Lai apkārtrakstu veidotu atbilstoši Jūsu interesēm un vajadzībām, aicinām ieteikt tēmas, par kurām vēlaties lasīt kādā no nākamajiem numuriem.

Aicinām arī pieteikties apkārtraksta elektroniskās versijas saņemšanai, aizpildot pieteikumu [KP mājas lapā](#).

Redaktors: Toms Noviks
Komunikācijas nodaļas vadītājs
Tālr.: +371 67365210
E-pasts: toms.noviks@kp.gov.lv

**Palidzi atklāt
pārkāpumu!**
**Zino, neatklājot
savu identitāti!**

Latvijas Republikas
Konkurences padome
Brīvības iela 55, 2.korp.
Rīga, LV-1010
Tālrunis: +371 67282865
Fax: +371 67242141
E-pasts: konkurence@kp.gov.lv

Attēli: pexels.com; stocksnap.io;
piktochart.com; splitshire.com;
globalcompetitionreview.com